

SMÍŘENÍ.

Episoda z vlašských bojů za svobodu.

S hlubokým povzdechem resignace markýz po chvíli opět zabral se do své práce tak usilovně, že mřela hodina po hodině, aniž toho pozoroval. Náhle byl vyrušen ze svého zadumaní vrznutím dveří.

Zvědavě pozvedl hlavu, chtěl vidět, kdo v tak pozdní chvíli ještě k němu vchází. Nebylo tu nikoho. Teprve pak obrátil se směrem k verandě. Překvapen, vyskočil se židle a strhl se stěny kord. Skleněnými dveřmi verandy vstoupil právě muž, držící v ruce obnaženou šavli.

Markýz pokročil mu odhodlaně vstříc, leč muž skloniv zbraň, zaujal postavení, jež svědčilo, že nepřišel s úmysly nepřátelskými. Oba muži pohlédli na sebe skoro zvědavě, než s obavami, leč v témž okamžiku, kdy rozeznali výraz svých tváří, vzkřikli překvapeně a odskočili, jako když člověk na hounavý plaz šlápne.

"Marini!" zvolal markýz. "Aj, Casagrande! Dobrý večer, pane markýzi," odvětil přichozí hlasem plným pohrdání.

"U dábla, co tu chcete, pane? Proč přišel jste ke mně?"

"Co chcete? Abyste mne zachránil před mými stíhateli," řekl důstojník klidně.

"Jakže? Proto jste přišel?"

"Ano, jen proto."

"K svému úhlavnímu nepříteli?"

"Nevěděl jsem, že jdu k vám, ale i tak byl bych přišel. Víte, že mne neoslýšíte."

"Vy žertujete, můj milý."

"Nemluvil jsem nikdy vážněji a s větší přesvědčením, než nyní."

"Kde máte svou dýku?" řekl markýz jizlivě.

Důstojník hněvivě sebou trhl a bezděky napřáhl šavli jako k útoku.

"Pardon, můj drahý! Pozoruji, že jsem vás urazil," řekl markýz galantně a odraziv zlehka ránu, sklonil kord svůj k zemi. — "Vy tedy jste opravdu nevěděli, kam jdete?"

"Byl bych šel třeba k samému dáblu!"

"Zanechme zdvořilosti. Pozoruji, že mne posud milujete."

"Neméně než vy mne!"

"A kdybychom se tedy jinde setkali —"

"Mluvil bych méně —" odvětil důstojník, začínčev šavli o zem.

"A více jednali, není-li pravda?" dodal markýz. "Ostatně — co není, může přijít."

"A přijde! Buďte ujištěn, markýzi."

"Děkuji vám za toto přátelské ujištění," uklonil se domácí pán dvorně. "Mám vás tedy zachránit, abyste mi mohl někdy později vrazit svou dýku do týlu?"

"Slyšte, Casagrande! Urážíte mne zcela bezdůvodně, neboť sám víte, že jinak než od předu vás nezabijí. Nejsem zákeřný vrah. Ale v okamžiku, kdy já k vám přicházím o pomoc, ne pro sebe —"

"Ach, věru! Mám váš drabou cenou život patrně zachovat, ne pro vás, ale pro někoho jiného, snad —"

"Pane, myslil jsem vždy, že jste šlechtic!"

"Eh, promiňte, můj milý," řekl markýz poněkud zahanben a z míry připraven důstojným chování hraběte. "Leč přílišná láska uvolňuje pouta etikety. Nuže, vítám vás jako hostě."

"Dostí toho. Slyšte, markýzi. Vy jste Ital, poctivý Ital — myslím?"

"Přišel jste mne urážet?"

"Nikoliv! V té příčině věřím

ve vaši poctivost a proto mluvím otevřeně. Sejděme dolů do zahrady, máme stejné zbraně, můžeme tedy konečně rozhodnouti náš dávný spor. Vřekněte mi, že, padnu-li, vykonáte vy, co měl jsem vykonati já."

"A to jest?"

"Nesu důležitou zprávu do tábora Karla Alberta od Vicenzy. Pronásledován rakouskými husary, unikl jsem jim, až zabili pod mou koně a i mne poranili."

"U dábla, pane! Patrně umíte dobře běhat," posměšně řekl markýz.

"Ještě lépe za nepřitelem, než před ním," odvětil Marini klidně, jakoby necítil ostent v oněch slovech skrytý. "Nuže, půjdeme?"

"Ne, hrabě!" řekl markýz rozhodně.

"Ah? Bojíte se ocele, či snad vás trápí rýma?"

"Ani to, ani ono. Leč nebiji se s člověkem, jenž jest poražen, zejména, je-li mým hostem a hledal-li u mne ochrany."

"Pak vás k tomu donutím! Se-stoupím dolů do zahrady a poženu na vás útokem —"

"A já pošlu svého vrátného, aby vám natloukl, ale bit se s vámi nebudu," smál se markýz.

"Ujišťuji vás, že budete."

"Ticho! Nekřičte tak. Vzbudíte dámy. Slyšte, můj drahý! Že vás nenávidím právě tak, jako vy mne, o tom, myslím, netřeba vám ujišťovati. A že vás dříve nebo snad později zabijí, sám sobě jsem přísahal a já rád i sobě stojím v slibu. Ale teď máme válku a já nesmím vlast zbaviti ruky tak statečně — Nu — a dáti se zabít vámi, k tomu nemám chuti."

"Myslíte?" zasmál se hrabě.

"Což mi však nebude překážeti, abych, jakmile jen bude válka skončena, poslal vás k dáblu, k němuž patříte."

"Ah, vy jste se již od něho vrátili, že znáte jeho rejstříky?"

Markýz kynul odmítavě rukou. "Dejte sem dopis. Obstarám ho."

"Vy sám byste chtěl?"

"Nikoliv. Jsem vázan čestným slovem, že po tři měsíce nebudu sloužit proti Rakousku. Jsou to podmínky kapitulace, milý hrabě. Jinak byste mne nenašel v tomto zátíší, nýbrž tam, kam v této pohutě době patří každý čestný muž."

"Věřím vám, markýzi. I vy tedy bojoval jste již pod prapory Karla Alberta?"

"Pod praporem spojené a svobodné Italie," opravil markýz.

"Váš Karel Albert mi není ničím. Obstarává dopis, nechci poslouchati jemu, nýbrž našli svaté věci. Chci zabrániti, by netekla zbytečně krev. Karel Albert neví ničeho o tom, že Radecký, pokofiv Vicenzy, spěchá k Veroně. Král chystá se k útoku na Veronu, jež je dnes ještě špatně a slabě hájena. Ale do rána přijde Radecký se svými pluky a král byl by poražen. Tomu se má předejít?"

"Výborně! Uhodl jste všechno."

"Nuže, za čtvrt hodiny vydá se můj nejspolehlivější sluha na cestu a před slunce východem má král vaši zprávu v ruce."

"Přisabejte, markýzi!" řekl důstojník, vytahuje jakýsi papír ze západky.

"Přisahám! Přičem? Přilásko k ženě?" zasmál se markýz.

"Ne. Ta časem pomůže."

"Nuže tedy, při své nenávisti k vám?"

"I ta pomine snad, až jeden z nás padne. Zapomenul jste na lásku k vlasti, markýzi. Ta trvá

věčně!" řekl důstojník s výčitkou.

"Začíná mne neustále," zabručel markýz a upěl hluboký svůj pohled, tentokrát nikoliv nevráživě na hraběte.

Oba muži mlčky stáli proti sobě a dlouho na sebe pohlíželi.

"He," myslil si markýz. "My dva jsme mohli věru býti dobrými přáteli." A nahlas dodal: "Milý hrabě, budiž tedy mezi námi mír až do skončení války. Promiňte, nepovím jsem si, že jste raněn. Krvácíte."

"Maličkost. Dovolíte-li, pomohu si sám."

"Jak vám libo. Zde máte vodu, tu v skřínce obvazky i vše, čeho vám třeba. Nebudu vám překážeti. Dobrou noc."

"Dobrou noc."

Markýz odešel. Důstojník odložil zbraň a usedl, aby obhlédl ránu na noze. V tom vešel starý sluha, nesa láhev vína a studené zákusky na stříbrném podnosu.

"Jsem váš sluha, pane kapitáne."

Důstojník zadíval se do jeho tváře.

"Neklamte-li tvá tvář a ty šediny, jsi poctivý chlap."

"To jsem, signore. Jsem, jak Bůh nade mnou!"

"A jmenuješ se?"

"Stefano, pane. Už od maličkosti Stefano."

"Dobrá tedy, Stefano. A mohu ti ve všem důvěřovati?"

"Jsem Ital, pane. Jsem stařec, ale kdyby vás tu našli, mám dosti síly, abych vás bránil. Zeptejte se jeho excelence."

"Dobrá. Věřím ti i bez ptaní. Ale jsem zvyklý bránit se sám."

"Ostatně není se čeho báti. Spustíme záslony, aby sem žádné všetečné oko neproniklo, a je po všem. A nyní, dovolíte-li, prohlédneme trochu vaši ránu. Rozumím tomu, můj pane. Býval jsem vojákem. I já sloužil jsem pod dvojhavým orlem, a mnohou pilulku jsem z rány vyňal i z pušky vystřelil."

"Byl jsi vojákem rakouským?" zeptal se důstojník opatrně.

"Byl, byl — ale — už jsme dosloužili!" zvolal stařec hrozivě zvedaje ruku. — "Aj! Kulka není v ráně. Tím lépe. Zde vyletěla, jen tak že vás trochu škrábala."

Hrabě bezděky se usmál tomu škrábnutí.

"Mizerná rána," liboval si stařec. "Pramizerná. Za několik dnů ani vědět nebudete, kde jste byl raněn. A do pole zase potáhnete. Všakže teď potřebujeme každé zdravé ruky."

Za hovoru Stefano dokončil svou práci, ujišťuje, že ani horečka se nedostaví.

"Ale teď, pane kapitáne, dlužno pomýšleti na všechny možné případy. Můj pán poručil mi, abych vás zasvětil do všech tajemství této komnaty. Das nikdy nespí, a tak by se mohlo státi, že by vás zde hledali. Zde vízte, pane. Stisknutím tohoto knoflíku otevrou se dvířka ve stěně. Ani nejbystřejší oko netuší, že tu jsou, a tak jste za nimi úplně bezpečeni. Tau dáme vaše věci, aby snad ve spěchu se něco nezapomnělo, co by Tedeskům prozradilo, že jste tu byl. A jak byste tušil, že vám hrozí zde nebezpečí, můžete i vy se tam uchýliti. — A ještě něco. Vidíte, že můj pán vám důvěřuje jako bratru. Zde ještě jedno tajemství. Kdybyste chtěl nepozorován vyjít z domu, stiskněte toto druhé pero, jež otvírá dvířka do tajné chodby. Ale než vstoupíte do své komůrky, nikdy nezapomeňte i toto pero stisknouti. Je to starý mechanismus a časem selhává. — A teď, kapitáne, dobrou noc!"

Starý Stefano, aby ukázal, že v něm je ještě kus starého vojáka, salutoval po vojensku, a odešel.

III.

Po noci klidně ztrávené Marini povstal značně posilněn. Zraněná noha bolela, ale přes to mohl dobře choditi. Ranhojičské umění starého sluhu skvěle se osvědčilo. Poodepíraje se o židle i stoly, Marini přistoupil k oknu, aby potěšil se pohledem na svěží zeleň zahrady. Nyní, když v klidném zátíší patřil na bujnou květenou, svítící všemi barvami mládí a radosti pod paprsky ranního slunce červoného, vybavovaly se mu teprve na mysl hrůzy jeho dnešní noční jízdy a nebezpečí, jemuž sotva unikl. A pak vzpomínal na podivné své setkání s úhlavním nepřitelem svým, s markýzem. Podívil se sám sobě, jak přes tu noc, již ztrávil pod jeho střešou, velká změna stala se v jeho citění; včera ještě byl by s divokou radostí vnořil svou smrtící ocel do prsou markýzových, včera ještě planul nenávistí, kterou myslil, že ani smrt nesečlábí, a dnes pojednou cítil, že na markýze myslí zcela klidně, s vděčností, ba skoro s úzkostí, zda přijetí uprchlíka pod střešou nemohlo by mu způsobiti nepřijemnosti. Ovšem ihned sám sebe zaktíkl, jakoby se styděl za ono hnutí srdce, jež bylo by mohlo býti považováno za slabost; markýz nečinil pro něho nic více, než co musil učiniti jako Vlach pro Vlacha v době tak vážné. Bylo to jeho povinností, ničím více, a hrabě tedy není mu zavázán nižádnou vděčností. Až bude po válce, až bude otčina mocí pohřbovati páže jednoho nebo druhého, pak nadjde chvíle, kdy i on vyrovná s markýzem starý spor. — Tak rozhodl hrabě v duchu, leč ani nyní nezachvělo se jeho nitro onou divokou nenávistí, jež včera ještě celou bytost jeho hárala.

Vešel starý Stefano, přinášeje hraběti snídani.

"Ej, pan kapitán již na nohou," zvolal radostně, spatřiv zraněného u okna.

"Jak vidíš, příteli, nebylo to opravdu nic, než pouhé škrábnutí," zasmál se hrabě.

"Nevěte tomu, pane. Co jsem jsem řekl včera, řekl jsem jen, abych vás neznepokojil; ale bylo to dost šeredné, aby se dostavila horečka z poranění."

"Ale jak vidíš, nedostavila se."

"Viděl jsem to již v noci, když jsem k vám dohlédl," řekl stařec s úsměvem. "Přišel jsem několikrát za noc sáhnout vám na tepnu —"

"Ah! Tys tedy byl ten dobrý anděl, jenž v noci přistoupil k mému loži? Škoda, těšil jsem se již na nějaké malé dobrodružství," zvolal Marini.

Starý Stefano nepověřil si těchto slov. Jeho jedinou starostí bylo zranění důstojníkovy. Přisunuv hraběti k oknu židli, kynul mu, aby se posadil.

"Proč?" podívil se Marini.

"Musím přece dohlédnouti, jak pokračuje hojení," řekl stařec.

"Spaní měl jste klidné, jako dvoutleté děcko, ale vyhráno dosud není."

"Jen když jsi mne svým ranhojičským uměním již dostal tak daleko, že mohu se udržeti v sedle," odvětil Marini. "Musím ihned zase dále."

"Oho, kapitáne. Takové myšlenky si bohužel musíte ještě vypuditi z hlavy. O sedlo by ovšem nebylo zle; našli jsme vaše vlastní tam v lese, kde vaše věrné zvíře vám dosloužilo, ale koně vám půjčiti nemůžeme, protože ho prostě nemáme."

"Jakže? V celém zámku že by nebylo koně? Toť nemožné!"

"Všichni naši lidé jsou na bojišti, kromě mne, jenž jsem již pouhou zřezaninou, a kromě markýze, jenž má na tři měsíce spoutané ruce. A když lidé jsou pryč, nenechali jsme si zde přece koně,

aby v případě nepřátelské návštěvy padli Rakušanům do rukou. Poslední sluha, z těch, kteří byli schopni držeti zbraň v ruce, vypraven dnes v noci do Verony, a pán sám odjel za časného rána."

"Ah! Markýz tedy odejel?"

"Na několik dnů. Přikázal mi, abych ho u vás omluvil. Prostě vás, kapitáne, abyste užil jeho pohostinství, pokud nebudete moci zcela bezpečně vydati se na cestu."

"Dobře, děkuji tobě i tvému pánu. Vyříd' mu to, až se vrátí."

"To mu budete moci vyříditi sám, neboť v několika dnech zase bude zpět. — Však málem bych byl zapomenul ještě něco, co mi pán s obzvláštním důrazem na srdce kladl —"

"Naše?" zeptal se dychtivě hrabě.

"Poručil: Řekni pánu, že ho jménem veliké, jednotné Italie prosím, by byl pamětliv jen toho, že vlast' potřebuje dnes každého statečného muže, a této povinnosti že musí ustoupiti všechny jiné ohledy."

"To řekl tvůj pán?"

"Ano, a dvakrát jsem mu musil slova ta opakovati, abych je nespletl."

"Dobře. Děkuji markýzi i za to. Ale nyní se již cítím dosti silným, abych mohl tam, kam mne ona povinnost volá. Nechtěl-li koně, půjdu pěšky."

"Chraň vás Bůh, kapitáne! Snad nemyslíte, že vás odtud v tomto stavu pustím? Ručím markýzi svým životem za vaši bezpečnost. Nepustím vás prostě."

"Ručil jsi v domnění, že budu ležet bez vědomí. Ale já, jak vidíš, jsem dost přiměřeně, abych mohl ručiti sám za sebe a cesty se nebojím."

"Oh, pokud se týče vás, vím již, že jste z těch, kteří, co si umínili, provedou. Ale považte, že se v okolí potloukají všude silné rakouské hlídky. Nemůžete běhat, neuniknete jim, když vás někde postihnou. A jak uvidí člověka kulhajícího, hned řeknou: Ukaž ránu a pověz, kdes jsi utřel? A pak vás již mají."

"Myslíš opravdu?"

"Při spasení své duše se vám zaklínám! Nechci přece, abyste byl odsouzen v císařském zajetí vyčkávat konec války, když vím, že muže, jako jste vy, mohou naši dobře potřebovat."

"Můj milý Stefano. Jáť bych se věru konce války nedočkal. Pakli padnu Rakušanům do rukou, budu zastřelen."

"Jakže? Vy jste tedy býval též rakouským vojákem?"

"Ovšem. Byl jsem z prvních, kteří přešli ku praporům spojené Italie. A se mnou celá setnina, vyjma setníka Němce. Dobří ti hoši dnes již odpočívají na březích Gardského jezera. Svěřil jsem se ti, poněvadž ti cele důvěřuji. Budeš aspoň tím osražitějším."

"Oh, můj pane. Děkuji vám za důvěru, ale nebylo toho již ani třeba. Zde u nás jste si již životem. Nás několik starců a mrzáků, kteří se do pole nevypravili, jsou samí spolehliví lidé. I kdyby vás někdo z ostatních spatřil, nezradí vás. A kdyby snad kromě nadání nepřítel sem přehrhl a zámek prohlédával, ve své skrýši jste dobře schován. Ta již hostila mnohé tajemství."

Stefano odešel a Marini, posnídáv, jal se prohlížeti knihovnu svého hostitele.

Pokračování.

Na prodej!

Dobře zařízený obchod zbožím smíšeným prodá se ve velké české osadě ve středě Nebrasky. Přičina prodeje chatrně zdraví. Adresujte: 31x11

Lock Box 5, Ravenna, Neb.